

כ"ג בתשרי התשפ"ב
29 בספטמבר 2021

בדואר אלקטרוני

לכבוד
שר המשפטים, גדעון סער
משרד המשפטים
ירושלים

כב' השר,

הנדון: קביעת כללי אתיקה לחברי הממשלה על בסיס דוח ועדת שמגר

התנועה לטהור המידות מתכבדת לפנות אלייך בעניין שבנדון, כדלקמן:

1. מזה זמן רב מונח בפני ממשלת ישראל הצורך באימוץ כללי אתיקה מוסדרים לחברי ממשלה. ראשיתו של ההליך הפורמלי בעניין זה בהחלטת הממשלה מס' 194 מהתאריך 25.6.2006, על פיה החליט ראש הממשלה "להקים ועדה לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה כדי שזו תגבש כללים לעניין אופן התנהלותם של חברי הממשלה ושל המערכת הפועלת באחריותם".
2. ועדה זו, הידועה כוועדת שמגר על שם נשיא בית המשפט העליון שמגר ז"ל שעמד בראשה, ואשר בה היו חברים גם הפרופסורים אסא כשר וגבריאלה שלו, הגישה לאחר כשנתיים את המלצותיה בעניין. מאז, וחרף שורה של ניסיונות לקדם את העניין בדרך של חקיקה על ידי ח"כ בעבר¹, הנושא טרם הוסדר. כמו כן, נמסר לנו על ידי פרופ' כשר כי ביוזמת שרת המשפטים לשעבר איילת שקד (שרת הפנים דהיום) הוקם צוות במשרד המשפטים שעסק בעניין יחד עם פרופ' כשר כמייצג ועדת שמגר, אולם הנושא טרם הוסדר באופן סופי.
3. דומה, כי לא יכולה להיות היום מחלוקת בדבר הצורך באימוץ כללים ברורים ומוסדרים לאתיקה של חברי ממשלה. אנו בתנועה לטהור המידות נתקלים לא אחת במקרים בהם היעדר הכללים פוגע הן בשר המכהן, אשר נאלץ לפעול בלא הכוונה ברורה והן באינטרס הציבור, המצפה כי מנהגיו יפעלו על בסיס קוד אתי שלם ומקיף ההולם את מעמדם וחשיבותם של נבחרי הציבור.
4. רק לשם הדוגמא נציין את ההליכים המתנהלים בפני בית המשפט הגבוה לצדק בבג"ץ 5604/19 התנועה לטהור המידות נ' ראש הממשלה, ועוסקים בקבלת כספים בידי ראש הממשלה לשעבר נתניהו בניגוד לכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים ("כללי אשר"). בהליך זה נחשפה, ולא בפעם הראשונה, הבעייתיות בכללים הקיימים, חוסר היכולת לאכוף אותם (לפי דבריהם של מבקר המדינה והיועץ המשפטי לממשלה) והצורך בהסדרה רחבת היקף.
5. כמו כן, גם נושא הגשתן של הצהרות למבקר המדינה, אשר שב ועולה כל עת שמתחלפת ממשלה חדשה, כאשר שרים רבים אינם עומדים במועדים הקבועים בחוק, מחייב הסדרה וייתכן אף הגדרה מחדש. שני אלו הם רק דוגמאות חיות מן העת האחרונה הממחישות את הצורך בהסדרה כאמור.

¹ ראו למשל הצעת חוק פ/1883/18

6. אנו פונים אלייך בבקשה תנחה את משרד המשפטים להמשיך בתהליך ולהביא לכלל גיבוש וסיכום של כללי אתיקה מחייבים, בין אם בדרך של החלטת ממשלה ובין אם בדרך של חקיקה. הציבור רשאי לצפות כי משהוקמה ועדה מכובדת של מומחים לתחום אשר גיבשו המלצה בנושא ציבורי בעל חשיבות עליונה שכזה, יפעלו ממשלות ישראל להסדרת הנושא, מתוך הבנה של חשיבות העניין.
7. בעובדה שממשלות ישראל הקודמות טרם אימצו כללי אתיקה אחר שהוקמה ועדה והתקיימו דיונים מתמשכים, וזאת בעניין שרגישותו ברורה בו קובעים הממשלה והשרים כללים להתנהלותם שלהם עצמם, יש טעם לפגם והעברת מסר שלילי כלפי חשיבות השמירה על כללי אתיקה בידי חברי הממשלה.
8. זאת, במיוחד כאשר הכנסת וגופים ציבוריים רבים אחרים כגון פרקליטות המדינה, משרד מבקר המדינה, נציבות שירות המדינה וגורמי ביטחון שונים אימצו קוד אתי מקיף. ראוי על כן שממשלת ישראל, הגורם השלטוני הבכיר תאמץ גם היא קוד אתי מקיף אשר יהווה דוגמא לכל יתר רשויות השלטון.

בכבוד רב ובברכה,

שלמה גור, עו"ד
חבר הוועד המנהל

אלוף (במיל') יעקב (מנדי) אור
חבר הוועד המנהל

העתק: שרת הפנים, איילת שקד